

Aktualizace pravidel Evropské Unie pro čištění městských odpadních vod

Autor: Výzkumná služba Evropského Parlamentu (únor 2023)

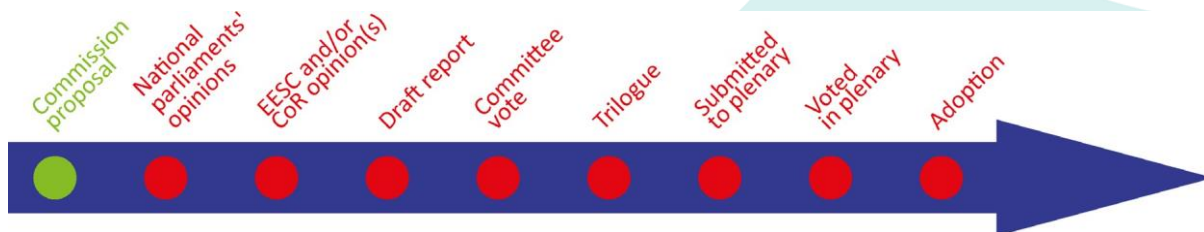
Zdroj: [Briefing](#)

Souhrn

V rámci Evropské zelené dohody předložila Evropská Komise (dále jen „EK“) v říjnu 2022 návrh na přepracování směrnice o čištění městských odpadních vod. Tato směrnice pochází již z roku 1991 a slouží jako nástroj k dosažení cílů vodní politiky Evropské Unie (dále jen „EU“), který je však třeba aktualizovat a přizpůsobit novým výzvám a realitám.

Přepracovaný návrh by zavedl nové povinnosti k lepší kontrole znečištění způsobeného dešťovou vodou, uložil by přísnější normy pro odstraňování živin a vyžadoval by pokročilou úpravu pro odstraňování mikroznečišťujících látek. Pro pokrytí nákladů na léčbu by byl vytvořen systém rozšířené odpovědnosti výrobce (dále jen „EPR“) zaměřený na léčiva a kosmetiku. Aby byla směrnice uvedena do souladu s ambicemi Zelené dohody, byla by pro čistírny odpadních vod zavedena povinnost energetické neutrality. Požadavky na opětovné použití vody a nakládání s kaly by byly vyjasněny, aby se zlepšila cirkulace. Zdravotní parametry by byly sledovány v odpadních vodách na podporu opatření v oblasti veřejného zdraví.

Samotný legislativní proces je aktuálně na svém počátku

K relevantním částem dokumentu

Městská směrnice o čištění odpadních vod (dále jen „UWWTD“) má za cíl chránit životní prostředí před nepříznivými účinky vypouštění městských odpadních vod. Obsahuje jednotná pravidla pro zřízení infrastruktury odpadních vod, minimální standardy čištění a požadavky na monitorování, podávání zpráv a poskytování informací. Požadovaná úroveň čištění odpadních vod závisí na velikosti aglomerace a na citlivosti vody, do které je odpadní voda vypouštěna.

(Požadavky pro členské státy zahrnují například také zajištění toho, aby čistírny odpadních vod byly správně navrženy, zkonstruovány, provozovány a udržovány, aby byl zajištěn dostatečný výkon za všech běžných povětrnostních podmínek s přihlédnutím k sezónnímu zatížení. Směrnice také mj. stanoví obsah klíčových pojmů.)

Přibližně 98 % generované zátěže je zachycováno vhodným způsobem, 92 % splňuje standardy primárního a sekundárního čištění a dalších 92 % přísnější standardy. Provozovateli odpadních vod jsou především veřejné společnosti (60 %).

Evropský Parlament a Evropská rada již od roku 2020 sdílejí potřebu přizpůsobit obsah UWWTD aktuální situaci a udělat více pro řešení přetrvávajícího znečištění, kontaminantů vzbuzujících obavy, spotřeby energie a nakládání s kaly, jakož i otázek správy.

Změny, které by návrh přinesl

Návrh by rozšířil oblast působnosti směrnice na menší aglomerace s p. e. 1 000 nebo více. Konkrétně by členské státy musely zajistit shromažďování městských odpadních vod a aplikaci sekundárního čištění shromážděných odpadních vod před vypouštěním v aglomeracích s p. e. 1 000 a více do konce roku 2030. Budou podléhat další povinnosti zajistit, aby všechny zdroje domácí odpadní vody byly napojeny na kanalizační systémy, pokud existují.

I když je stále povoleno používání necentralizovaných zařízení (“jednotlivé systémy– IAS) pro čištění městských odpadních vod by podléhala novým povinnostem. členské státy by musely zajistit, aby byly řádně navrženy, provozovány a udržovány; zapsáno ve veřejném rejstříku; a pravidelně kontrolovány. Pokud jednotlivé systémy představují více než 2 % hlášeného zatížení zpracovávaného v aglomeracích 2 000 p. e. a co víc, členské státy by musely poskytnout EK odůvodnění jejich použití. EK by mohla prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci stanovit minimální požadavky na konstrukci, provoz a údržbu a zvláštní požadavky na inspekce.

Aby se snížilo znečištění způsobené dešťovými vodami (odtok z města a přepady dešťové vody), členské státy by se musely rozvíjet na místní úrovni integrované plány hospodaření s odpadními vodami ve městech. Tyto plány by měly být vytvořeny do konce roku 2030 pro aglomerace o velikosti 100 000 p. e. a výše; a do konce roku 2035 pro ty 10 000 p. e. a další tam, kde přetečení dešťové vody nebo odtok z měst představuje riziko pro životní prostředí nebo lidské zdraví. Plány by musely zahrnovat indikativní cíl (pro přepad dešťové vody), který by neměl překročit 1 % ročního zatížení sběrem městských odpadních vod vypočteného za suchého počasí (do konce roku 2035 pro aglomerace 100 000 p. e. a více; do konce roku 2040 pro aglomerace 10 000 p. e. a další). Plány by měly upřednostňovat preventivní opatření zabráňující pronikání neznečištěné dešťové vody do sběrných systémů (včetně řešení založených na přírodě) a optimalizaci využití stávající infrastruktury.

Přísnější normy by byly zavedeny pro odstranění dusíku a fosforu (tj. terciární léčba). Konkrétně by měl být celkový dusík ve vypouštěných odpadních vodách snížen na koncentrace 6 mg/l, nebo by bylo nutné dosáhnout minimálního snížení o 85 %. Celkový fosfor by měl být snížen na 0,5 mg/l nebo by mělo být dosaženo minimálního snížení o 90 %. Tyto nové standardy N/P by musely být aplikovány ve všech městských čistírnách odpadních vod, které zpracovávají

zátěž 100 000 p. e. a výše do konce roku 2035. Do konce roku 2040 by byly povinné i pro aglomerace 10 000 p. e. a nad toto vypouštění v oblastech vystavených eutrofizaci nebo ohrožených eutrofizací. Kritéria pro určování takových oblastí by byla vyjasněna, aby se posílila soudržnost s jinými právními předpisy o vodě, a výslovně by zahrnovala oblasti, kde je eutrofizace považována za problém podle údajů shromážděných podle [Rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí](#), stejně jako vodní útvary, na které se vztahuje rámcová směrnice o vodě, u nichž hrozí, že se nebudou udržovat nebo nedosáhnou [dobrý ekologický stav](#) nebo potenciální. Členské státy by měly vypracovat své seznamy oblastí citlivých na eutrofizaci do konce roku 2025 a aktualizovat je každých pět let.

Do konce roku 2035 budou všechny městské čistírny odpadních vod, které budou čistit zátěž rovnající se nebo větší než 100 000 p. e. by musel poskytnout kvartérní léčba k odstranění velkého spektra mikropolutantů (tj. látek, které mohou znečišťovat vodu i při nízkých koncentracích). Do konce roku 2040 by bylo také kvartérní čištění povinné pro všechny aglomerace s p. e. mezi 10 000 a 100 000 v oblastech označených jako citlivé na znečištění mikroznečišťujícími látkami, pokud členské státy na základě posouzení rizik neprokážou neexistenci rizik pro životní prostředí nebo místní zdraví. Takové citlivé oblasti, které budou uvedeny na vnitrostátní úrovni do konce roku 2030, by zahrnovaly lokality, kde vypouštění vyčištěných městských odpadních vod do vodních toků má za následek zředění pod 10,6 nebo kde přijímající vodní útvary se využívají k výrobě pitné vody, akvakultuře nebo koupání. Vybrané reprezentativní mikroznečišťující látky by sloužily jako indikátory pro kontrolu účinnosti čtvrtého čištění týkajícího se snižování mikroznečišťujících látek ve vypouštění městských odpadních vod. An80 % mělo by být dosaženo minimálního procenta odstraňování vypočítaného na základě tohoto souboru znečišťujících látek.

V souladu s [princip „znečišťovatel platí“](#), systém rozšířené odpovědnost výrobců léčiv a [kosmetických produktů](#), identifikovaných jako hlavní zdroje mikroznečišťujících látek v městských odpadních vodách, by byly zřízeny na pokrytí nákladů na dodatečné čištění a monitorování mikroznečišťujících látek. Výrobci by byli zproštěni povinnosti EPR, pokud mohou prokázat, že množství výrobku, které uvádějí na trh, je nižší než 2 tuny ročně; nebo že na konci životnosti produktu nevznikají žádné mikroznečišťující látky. Navrhovaná směrnice by stanovila minimální požadavky na provádění EPR.

Byla by zavedena nová povinnost dosáhnout energetické neutralita na národní úrovni ve všech zpracovatelských zařízeních s 10 000 p. e. a výše. Do konce roku 2040 by členské státy musely zajistit, aby byla celková roční produkce energie z obnovitelných zdrojů na národní úrovni všemi městskými čistírnami odpadních vod nad 10 000 p. e. je ekvivalentní celkové roční energii spotřebované všemi takovými závody. Chcete-li pomoci dosáhnout tohoto cíle, bylo by zapotřebí čističek odpadních vod se zvláštním zaměřením na výrobu bioplynu z kalů.

Členské státy by byly povinny podporovat opětovné použití vyčištěné odpadní vody ze všech městských čistíren odpadních vod systematicky. Pokud se používá pro zemědělské zavlažování, regenerovaná voda by měla splňovat požadavky [Nařízení o opětovném použití vody](#). Případné opětovné využití vody by mělo být zváženo v souvislosti s rozvojem integrovaných plánů nakládání s odpadními vodami ve městech. V souladu s [odpadová hierarchie](#), kalové hospodářství by měla maximalizovat prevenci, opětovné použití a recyklaci zdrojů a zároveň minimalizovat nepříznivé dopady na životní prostředí. EK by v aktech v přenesené pravomoci stanovila minimální míry opětovného použití a recyklace fosforu a dusíku z kalů, aby zohlednila dostupné technologie pro získávání dusíku z kalu.

Na podporu opatření v oblasti veřejného zdraví by členské státy EU musely monitorovat přítomnost řady virů (SARS-CoV-2 a jeho varianty; polio; chřipka), nově se objevujících patogenů a kontaminantů v městských odpadních vodách. Měl by být vytvořen vnitrostátní systém trvalé spolupráce a koordinace mezi příslušnými orgány odpovědnými za veřejné zdraví a orgány odpovědnými za čištění městských odpadních vod. Pro aglomerace 100 000 p. e. a více, členské státy by to měly zajistit do 1. ledna 2025 antimikrobiální rezistenci je sledována minimálně 2x ročně na vtocích a výstupech městských čistíren odpadních vod.

Členské státy by se měly zlepšit přístup k hygieně pro všechny, zvláště zranitelných a marginalizovaných skupin, podporující do konce roku 2027 zřízení dostatečného počtu volně a bezpečně přístupných hygienických zařízení na veřejných prostranstvích pro všechny aglomerace o velikosti 10 000 p. e. a více.

Informace o sběru a čištění městských odpadních vod by byly zpřístupněny online v každé aglomeraci. Jednou ročně by občané napojení na sběrné systémy dostávali na fakturách nebo prostřednictvím chytrých aplikací informace související mimo jiné s dodržováním směrnice norem a objemu odebrané a upravené vody. Nová ustanovení by umožnila veřejnosti a nevládním organizacím provádět právní přezkum rozhodnutí přijatých členskými státy podle směrnice a zajistila by, aby dotčená veřejnost mohla požadovat a získat náhradu škody na zdraví vyplývající z porušení vnitrostátních opatření přijatých v souladu se směrnicí. Pokud je nárok podepřen důkazy naznačujícími příčinnou souvislost mezi škodou a porušením povinnosti, bylo by na osobě odpovědné za porušení, aby prokázala, že porušení nezpůsobilo škodu ani k ní nepřispělo.

EK by směrnicí vyhodnotila do konce roku 2030 a znovu do konce roku 2040. To by zahrnovalo analýzu potřeby upravit seznam výrobků podléhajících rozšířené odpovědnosti výrobce, mimo jiné na základě údajů vyplývajících z nových povinností monitorování.